

Regelrådets uttalelse

Om: **Gjennomføring av moderniseringsdirektivet**

Ansvarlig: **Barne- og familiedepartementet**

Regelrådets konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Barne- og familiedepartementet

Deres ref.:

20/4592

Vår ref.:

20/00247

Vår saksbehandler:

Marte Grønvold

Dato:

27.01.2021

Uttalelse

Om: **Gjennomføring av moderniseringsdirektivet**

Konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Barne- og familiedepartementet har sendt på høring forslag om gjennomføring av EU-direktiv om bedre håndheving og modernisering av EUs forbrukervernregler (moderniseringsdirektiv).

Bakgrunnen for at EU gjør endringer i forbrukervernreglene, og målsetningen med endringene, kommer godt frem i utredningen. Det er positivt at departementet har supplert med informasjon om problemenes omfang i Norge der dette er relevant. Departementet har gitt en grundig beskrivelse av direktivet og hvordan dette er tenkt gjennomført i norsk rett. Regelrådet mener det er positivt at departementet har belyst det nasjonale handlingsrommet, og at det er utredet alternative forslag der det er nasjonalt handlingsrom.

Gitt sakens omfang er det uheldig at utredningen ikke gir en mer presis beskrivelse av berørt næringsliv. Utredningen av virkninger for næringslivet er relativt overordnet og uten tallfesting. Regelrådet mener derfor at utredningen har enkelte svakheter jf. utredningsinstruksens punkt 2-1 Minimumskravene til utredning.

Forslagene til endringer følger i stor grad av EU-direktivet, noe som gir begrenset nasjonalt handlingsrom. Regelrådet mener imidlertid at bruken av det nasjonale handlingsrommet er godt begrunnet. Videre er det positivt at enkelte forutsetninger for en vellykket gjennomføring er vurdert. Det er imidlertid viktig for en vellykket gjennomføring at næringslivet får informasjon om hvordan regelverket skal etterleves og tolkes.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

1 Om forslaget som er sendt på høring

Barne- og familiedepartementet har sendt på høring forslag om gjennomføring av EU-direktiv 2019/2161 om bedre håndheving og modernisering av EUs forbrukervernregler (moderniseringsdirektiv) i norsk rett.

2 Regelrådets prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til. På denne bakgrunn prioriterer Regelrådet å uttale seg om et utvalg av saker.

Forslaget om gjennomføring av moderniseringsdirektivet berører flere grupper næringsdrivende i forskjellige bransjer, både små og store virksomheter. De næringsdrivende pålegges blant annet flere nye informasjonsplikter. På grunn av forslagets brede virkeområde har Regelrådet valgt å uttale seg til denne saken.

3 Regelrådets vurdering av utredningen av konsekvenser for næringslivet

Det følger av Regelrådets vedtekter § 2 første ledd at Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Som grunnlag for vurderingen nedenfor har Regelrådet særlig tatt utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksen kapittel 2. Det vil si punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet. Regelrådet har også sett hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1.

3.1. Kostnadsvirkninger og nyttevirkninger for næringslivet

Regelrådet registrerer at berørt næringsliv ikke er systematisk beskrevet eller forsøkt tallfestet i høringsnotatet. Regelrådet savner blant annet informasjon om hvilke typer virksomheter og antall virksomheter som vil bli berørt av de forskjellige forslagene. Departementet har vurdert virkningene av forslagene overordnet og kvalitativt, men virkningene er ikke forsøkt tallfestet eller verdsatt. Regelrådet finner det positivt at departementet har vist til EUs konsekvensvurdering og presentert en kort oppsummering av denne. Samtidig stiller Regelrådet spørsmål om hvorfor det ikke er brukt mer fra denne utredningen i høringsnotatet. Departementet kunne for eksempel utredet nærmere kostnadene ved å oppfylle de nye informasjonskravene til virksomheter som tilbyr digitale varer og tjenester og til de nettbaserte markedsplassene. Det kunne vært utredet hvor mange virksomheter som må gjøre endringer, estimert tidsbruk, behov for innleie av konsulenter og om det kan være tekniske vanskelige eller dyrt å oppfylle kravene.

3.2. Konkurransvirkninger for næringslivet

Departementet skriver at strengere håndheving og oppreisningsmuligheter for forbrukere kan redusere negative effekter fra urimelig konkurranse fra næringsdrivende som ikke følger regelverket.

3.3. Forenkling for næringslivet

Moderniseringsdirektivet inneholder en del nye informasjonsplikter for berørt næringsliv. En del av disse pliktene følger allerede i dag av etablert rettspraksis, veiledere eller lignende. Etter Regelrådets vurdering kan det være en fordel for næringslivet hvis forslaget bidrar til å klargjøre rettstilstanden. Det er en fordel dersom det blir færre tvilstilfeller, og færre saker som havner hos klageinstans eller i rettsvesenet.

3.4. Digitalisering

Forslaget inneholder ikke nye rapporteringsbyrder. Forslaget regulerer nettbaserte markeds plasser og leverandører av digitale varer og tjenester, og gjør flere oppdateringer for å sikre forbrukerhensyn knyttet til digitale varer og tjenester. Det åpnes for at medlemsstatene kan innføre flere opplysningskrav enn det direktivet krever i forbindelse med avtaler inngått på nettbaserte markeds plasser. Departementet mener at utviklingen med at stadig nye tjenester og varer selges via nettbaserte markeds plasser, samt stadig nye modeller for salg, tilsier at det kan oppstå behov for nye lovkrav som det er vanskelig å forutse på det nåværende tidspunktet. Departementet foreslår derfor en hjemmel for å innføre supplerende opplysningskrav i forskrift.

3.5. Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

Berørt næringsliv er ikke beskrevet i utredningen og Regelrådet kan ikke se at hensynet til små virksomheter er særskilt vurdert i høringsnotatet. Virkeområdet til moderniseringsdirektivet er stort, og Regelrådet antar mange små og mellomstore bedrifter berøres av forslaget. Samtidig antar vi det er begrenset handlingsrom i direktivet til å gjøre tilpasninger eller unntak for små og mellomstore virksomheter. Departementet kunne med fordel vist til EU-kommisjonens vurderinger av hensynet til og virkninger for små virksomheter.

3.6. Alternative tiltak

Reglene i moderniseringsdirektivet er i stor grad fullharmoniserte, det er derfor begrenset handlingsrom for å utrede alternative tiltak i denne saken. Det er imidlertid noe nasjonalt handlingsrom i deler av direktivet. Det er nasjonalt handlingsrom blant annet for regulering av dørsalg. Departementet foreslår en lovfestet reservasjonsordning for dørsalg og vurderer to mulige utforminger av denne. Departementet har drøftet fordeler og ulemper med de to alternativene. Departementet har også vurdert å utvide forbrukerens angrenerett fra 14 til 30 dager ved uanmodet dørsalg og salgsutflukter.

Departementet har i utredningen vist til reguleringen i andre land og andre rettsområder, og vurdert det nasjonale handlingsrommet der dette er relevant. Regelrådet mener på denne bakgrunn at utredningen av alternativer er tilstrekkelig.

3.7. Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Departementet foreslår ikrafttredelse samtidig med EU 28. mai 2022, men tar forbehold om at direktivet er innlemmet i EØS-avtalen innen den tid.

EU-kommisjonens evaluering konkluderte med at kunnskapen om regelverket bør styrkes. Departementet har i høringsnotatet gitt en del presiseringer om hvordan de mener enkelte bestemmelser i moderniseringsdirektivet skal tolkes, men departementet har ikke gitt ytterligere informasjon om hvordan de tenker at berørt næringsliv skal informeres og veiledes. Regelrådet mener det vil være behov for informasjon og veiledning om regelverket ovenfor berørt næringsliv.

Departementet sendte i 2018 moderniseringsdirektiv og forslaget til direktiv om beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser på høring, og har på den måten inkludert næringslivet tidlig i prosessen. Departementet viser til høringsinnspillene fra denne høringen i høringsnotatet. Regelrådet kan ikke se at det er gjennomført annen tidlig involvering av berørt næringsliv.

4 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Forslagene til endringer følger i stor grad av EU-direktivet, noe som gir begrenset nasjonalt handlingsrom. Regelrådet mener imidlertid at bruken av det nasjonale handlingsrommet er godt begrunnet. Regelrådet mener at det er grunn til å tro at målene kan oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.